

Wezot Haberacha | Een nieuwe wereld scheppen

We zitten nu midden in de feestdagen, maar de wereld met al zijn goede en minder leuke kanten bestaat nog steeds. Wat brengt het je? Mooie dingen of ook problemen, wrijvingen, ruzies of zelfs trauma's? Hoe kunnen we dit aan? Het laatste tekstgedeelte uit de Torah geeft een lichtpuntje en laat zien dat jij en ik bij machte zijn om een nieuwe realiteit voor onszelf te scheppen.

'Het slotstuk bepaalt alles', vertelt de Talmoed ons in *Berachot 12 - 1*. Wat spannend, geachte lezer, want we zijn inmiddels gearriveerd bij het laatste deel van de Torah, het allerlaatste gedeelte van het vijfde boek. Wat is de laatste boodschap die de Torah ons meegeeft voordat wij weer van vooraf aan zullen beginnen?

In deze laatste Parasha zegent Moshe, vlak voor zijn overlijden, het Joodse volk. Vervolgens wordt beschreven hoe Moshe de berg Newo beklom om daar zijn ziel aan zijn Schepper terug te geven. De laatste verzen spreken uit hoe fantastisch Moshe was:

*'En er is in Israel nooit een profeet geweest zoals Moshe, die direct met G-d kon communiceren. Voor alle tekens en wonderen die G-d hem gestuurd had om in Egypte te doen, voor Farao en voor al zijn dienaren en voor zijn land. En voor de sterke hand en voor al het grote ontzagwekkende dat Moshe gedaan heeft **voor de ogen van heel Israel.**'*

Deuteronomium / Dewariem 34, 10-12

Dit zijn de laatste woorden van de Torah. We zijn natuurlijk het meest nieuwsgierig naar de allerlaatste zin en woorden. Want wat wordt er bedoeld met 'een sterke hand'? Wat is 'het ontzagwekkende' dat Moshe gedaan heeft? Er zijn namelijk zoveel wonderen gebeurd. En wat heeft Moshe gedaan '**voor de ogen van heel Israel**'?

Gebroken Stenen Tafelen

Rashi, een bekende Frans Joodse geleerde uit de 11e eeuw, helpt ons verder. Hij verwijst ons terug naar Parashat Eekew (Dewariem hoofdstuk 9 vers 17). Daar wordt omschreven hoe Moshe van de berg Sinai afdaalde met de stenen tafelen in zijn handen. Op het moment dat hij het Gouden Kalf zag brak hij de stenen tafelen. '...en ik heb ze gebroken **voor jullie ogen.**'

De Torah heeft oog voor elk detail. De boodschappen die in de Torah schuilen zijn soms heel subtiel, maar Rashi bemerkte de herhaling '**voor jullie ogen**'. Wanneer dezelfde uitdrukking op twee verschillende plaatsen voorkomt, bestaat er een verband. De uitdrukking 'voor jullie ogen' zien we bij het breken van de tafelen in hoofdstuk 9 en nu weer in het laatste vers van de Torah.

Daarom concludeert Rashi dat beide verzen hetzelfde voorval beschrijven, alhoewel de tafelen niet genoemd worden in het laatste vers van de Torah. 'De sterke hand' is de hand van Moshe en 'het ontzagwekkende voor jullie ogen' is het breken van de stenen tafelen.

Wat nu? Zou de Torah eindigen met het breken van de stenen tafelen? We eindigen een Parasha toch altijd op een positieve manier? En toch zeker het laatste deel van een heel boek dat tevens het slotstuk is van de hele Torah? Bovendien waren we toch het Joodse volk aan het zegenen en Moshe aan het prijzen hoe uniek en bijzonder hij was en alle fantastische daden die hij verricht had, alle wonderen die via hem in Egypte tot stand waren gekomen...? En dan dit!

Het aanbidden van het Gouden Kalf was echt het dieptepunt van onze geschiedenis. Een duidelijkere afgodsdienst was er niet. Nota bene vlak na de uittocht uit Egypte; nog geen veertig dagen nadat het hele Joodse volk met eigen ogen en oren de verschijning van G-d op de berg Sinai had mogen beleven en de eerste twee geboden had mogen horen.

Zou de Torah hiermee eindigen? Met een daad van het Joodse volk waar we ons nog steeds voor moeten schamen? Met de boosheid en woede waarmee onze grootste leider de tafelen brak? En dat ook nog in een Parasha vol met zegens en lof voor zowel het Joodse volk als voor Moshe?

Weloverwogen daad

We moeten concluderen dat het breken van de stenen tafelen kennelijk ook - en vooral - een positief voorval is geweest. Hoe anders kunnen we verklaren dat Moshe ze gebroken heeft? Hoe kunnen we van hem zeggen dat hij impulsief reageerde en is gaan gooien met wat hij om handen had? Hoe kunnen we dit zeggen van Moshe, een voorbeeldfiguur van de eerste orde?

Nee, dames en heren, het breken van de stenen tafelen was een weloverwogen daad van Moshe. Moshe kon namelijk kiezen: of voor de Torah of voor het Joodse volk. Hij had de stenen tafelen kunnen bewaren en G-d het Joodse volk laten vernietigen. Dat laatste was G-d sowieso al van plan. G-d heeft na het aanbidden van het gouden kalf, aan Moshe voorgesteld om het hele Joodse volk te vernietigen en een nieuw volk vanaf Moshe en zijn nazaten te stichten. Maar Moshe wilde daar niets van horen.

Moshe zei tegen G-d dat als G-d het Joodse volk zou vernietigen, Hij maar beter Moshes naam uit de Torah kon verwijderen. Moshe, onze trouwe leider, heeft het Joodse volk verdedigd en G-d gesmeekt om het Joodse volk te vergeven, hetgeen later ook geschiedde. Op het moment dat G-d de stenen tafelen wil behouden en het Joodse volk wil vernietigen zegt Moshe tegen G-d: niets daarvan. Het Joodse volk heeft prioriteit boven de Torah en als er tussen die twee gekozen moet worden dan heeft het Joodse volk prioriteit. Nee, zegt Moshe tegen G-d; we gaan geen Joods volk vernietigen. We gaan de stenen tafelen breken. Want wie was er nou eerst? Wat is hoger? En wie krijgt er voorrang?

Het Joodse volk gaat voor en niet de Torah die door de stenen tafelen vertegenwoordigd wordt. De Torah is het verbond tussen G-d en Zijn volk. Een contract tussen beiden. Maar het Joodse volk bestond éérst, daarna kwam pas de Torah.

Moshe maakte een weloverwogen keuze waardoor het Joodse volk bij het maken van het Gouden kalf niet in gebreke zou zijn: in plaats van dat het Joodse volk door het dienen van het gouden kalf zich schuldig zou hebben gemaakt aan contractbreuk, was het veel verstandiger om het contract te verscheuren en ongeldig te maken. Het is onmogelijk om steen te verscheuren, daarom heeft Moshe de stenen tafelen laten breken. En nu wordt Moshe daarvoor geprezen, voor zijn sterke hand en zijn ontzagwekkende daad in de **ogen van heel Israël**. Het

breken van de stenen tafelen heeft het Joodse volk van de vernietiging gered. En wat kan een Joodse leider nu beter doen dan zijn volk redden?

Simchat Torah

Wist U dat *Wezot Haberacha* de enige Parasha in de hele Torah is die **niet** op Shabbat gelezen wordt? Wanneer wordt het wel gelezen? Op Simchat Torah, het Feest van de Vreugde der Wet. Een dag dat het Joodse volk haar vreugde over de Torah toont door ermee te dansen en te zingen. Het is de dag dat de Torah ons blij maakt. Het is ook de dag dat het Joodse volk de Torah blij maakt.

Men zou zich kunnen afvragen hoe wij de Torah blij kunnen maken en wie zijn wij om dat überhaupt te mogen doen?

In eerste instantie hebben wij de Torah ontvangen. Een ontvanger staat per definitie op een lager niveau dan de geveer althans ten aanzien van de gift. In eerste instantie is de gift in handen van de geveer en de ontvanger is afhankelijk van de geveer om het te krijgen. Dit klinkt misschien heel simpel maar dit detail zal ons verder helpen het geheel te begrijpen. Op het moment dat het Joodse volk de Torah ontving stond de Torah hoger dan de ontvanger, het Joodse volk. Dit gebeurde bij de berg Sinai. Maar dié Torah, die eerste stenen tafelen zijn gebroken. Kennelijk waren ze niet zo volmaakt. Daarna hebben wij een tweede set stenen tafelen ontvangen, maar niet meteen. Eerst moesten *wij* tot inkeer komen. Toen mocht Moshe nieuwe tafelen houwen, zie Shemot 34-1:

וַיֹּאמֶר ה' אֶל־מֹשֶׁה פָּסֵל־לְךָ שְׁנֵי־לַחַת אֲבָנִים כְּרֵאשֹׁנִים וְכָתַבְתִּי עַל־הַלַּחַת אֶת־הַדְּבָרִים אֲשֶׁר
הָיוּ עַל־הַלַּחַת הָרֵאשֹׁנִים אֲשֶׁר שָׁבַרְתָּ:

En G-d zei tegen Moshe, hou voor jezelf twee stenen tafelen zoals de eersten, en Ik zal de woorden schrijven die op de eerste stenen waren die jij hebt gebroken.

'Jij hebt het contract verscheurd , maak jij nu een nieuw contract en dan zal Ik het invullen.'

Opnieuw staat hier een klein woordje waar heel veel achter zit: **אשר** betekent *die*, maar **אשר** betekent ook *bevestigen*. G-d zei tegen Moshe '**goed gedaan**, dat breken van de tafelen'. Die eerste tafelen waren een cadeau uit de hemel waar het Joodse volk geen moeite voor had gedaan.

Door de tafelen te breken heeft Moshe een heel proces in werking gesteld. Een proces van inkeer en verzoening dat uiteindelijk ertoe geleid heeft dat er opnieuw stenen tafelen kwamen. Deze tweede keer was het echter geen cadeau, maar een respons van G-d jegens het Joodse volk nadat het tot inkeer was gekomen. De tweede tafelen waren 'verdiend' en daardoor van een hoger niveau dan de eerste. Omdat deze tweede set het resultaat was van onze inkeer, worden wij nu als katalysator en geveer beschouwd en zijn **wij** diegenen die de Torah blij maken.

Verzoening

G-d gaf de tweede set tafelen aan het Joodse volk op Yom Kipoer, een dag die bij uitstek geschikt is voor verzoening. De verzoening herdenken en herbeleven wij op Yom Kipoer op een serieuze manier. Tijdens Soekot en Simchat Torah vieren wij

de verzoening op een vrolijke manier met uitbundig zingen en dansen. Alle energie die in Rosh Hashana en Yom Kipoer verborgen ligt, komt tot uiting tijdens Soekot en Simchat Torah. Wat op een serieuze en diepe wijze tijdens de ontzagwekkende dagen is ervaren komt op een uitbundige en openbare manier naar buiten tijdens Soekot en Simchat Torah. Aan het begin van de maand was de maan bedekt en het licht onzichtbaar, maar de maan was er wel. In het midden van de maand, wanneer Soekot begint is de maan vol en is alle energie zichtbaar.

Je zou je kunnen afvragen waarom Vreugde der Wet niet gevierd wordt op *Shawoe-ot*, de dag wanneer we de Tien Geboden van G-d hebben ontvangen op de berg Sinai. Natuurlijk zijn we dan blij dat G-d ons dit enorme cadeau heeft gegeven. De vreugde was echter niet compleet. De tafelen werden 40 dagen later op 17 Tamoez gebroken, een dag waarop we tot vandaag de dag vasten.

Yom Kipoer, de dag dat de tweede stenen tafelen werden ontvangen vormt juist het hoogtepunt van de vreugde van de Torah. Op Yom Kipoer herbeleven wij elk jaar onze verzoening met G-d. Wij zijn een heel etmaal bezig om onze relatie met Hem te verbeteren en te verhogen en daarmee iets aan G-d te geven dat Hij zelf niet bezit, namelijk onze inkeer. Inkeer is een goedje dat G-d zelf onmogelijk kan bezitten omdat Hij per definitie volmaakt is en nooit iets fouts doet. En dus zijn de rollen omgekeerd. Op Yom Kipoer zijn wij de geveer en G-d de ontvanger van dit sublieme cadeau dat inkeer heet. De relatie met G-d is bijzonder omdat Hij ons in zijn volmaaktheid toelaat om Hem iets te geven dat Hij niet bezit en niet kan

bezitten. En deze relatie wordt op Yom Kipoer, 'inkeerdag', nog groter. Het plezier om te geven is in een relatie enorm. Het is een reden om te vieren. Vanwege het serieuze karakter van Yom Kipoer vieren we pas enkele dagen later deze bijzondere relatie tussen mens en G-d. Dit gebeurt tijdens het Loofhuttenfeest met als slot Simchat Torah.

'De Torah maakt ons blij' is van toepassing op de eerste gratis verkregen tafelen.

'Wij maken de Torah blij' is van toepassing op de tweede tafelen waar we hard voor gewerkt hebben.

Aanwezigheid

Zo eindigen de vijf boeken van de Torah: met het prijzen van het Joodse volk dat hard gewerkt heeft om de relatie met G-d weer te herstellen en met het prijzen van Moshe die dat allemaal in werking heeft weten te stellen door het breken van de eerste stenen tafelen.

Wat we vooral als les mee kunnen nemen uit de laatste woorden van de Torah, die op de laatste dag van een hele reeks feestdagen gelezen worden, is het volgende: *Wees je ervan bewust dat jij bij machte bent om een nieuwe wereld te scheppen.*

Want de feestdagen zullen binnenkort voorbij zijn. We zullen weer het dagelijkse, gewone leven ingaan. De wereld met al zijn goede en minder leuke kanten komt ons weer tegemoet. Problemen, wrijvingen, ruzies en soms zelfs trauma's kunnen ons doen schrikken. We kunnen ons afvragen of we dit allemaal wel aankunnen. We zoeken inspiratie, kracht en potentieel en toch, op één of andere manier, zien we niet altijd dat ene lichtpuntje.

De laatste boodschap van de Torah is: goed gedaan Moshe! Mooie zet, dat breken van die stenen tafelen.

Met andere woorden: schrik niet van tegenslag, moeilijkheden en problemen. Integendeel! Maak er gebruik van. Verzamel de brokken in je leven en keer de dieptepunten om. Creëer voor jezelf nieuwe tafelen. Wees je ervan bewust dat jij bij machte bent om een nieuwe wereld te scheppen.

G-d heeft ons met de muren van de loofhut met liefde omarmd. G-d en het Joodse volk zijn één. Net zoals G-d een wereld heeft geschapen waar Hij zichzelf in heeft verborgen, zo zijn wij in staat om het proces om te keren door een wereld te creëren waarin G-d zichtbaar is. Dit doen wij door Zijn wil uit te voeren waardoor G-d geopenbaard wordt.

Daarom is het dat, zodra wij klaar zijn op Simchat Torah met het lezen van *Zot Haberacha*, de laatste Parasha van het vijfde boek, wij enkele minuten later, gelijk weer opnieuw beginnen met het eerste stukje te lezen van het eerste boek, het verhaal van de schepping, Genesis 1.

Hier zien wij dat G-d een wereld heeft gemaakt. Maar omdat wij één zijn met G-d zijn wij ook in staat om een wereld te creëren, een andere wereld. Een wereld waarin tegenslag geen eindpunt is maar als springplank fungeert voor nieuwe stenen tafelen. Een wereld waarin gebroken stukken veranderd worden in het hernieuwen en verfrissen van oude relaties.

Chag Sameach!

Bracha Heintz

Lees later nog aanvullende informatie in 'Parashat Eekew', waar de zin 'voor jullie ogen' ook besproken wordt.

Gebaseerd op lessen en artikelen van Rav YY Jacobson. Laat het mij weten indien U deze artikelen niet wenst te ontvangen. Vragen en kritiek zijn ook zeer welkom!

Helpt u mee om de continuïteit van deze artikelen te waarborgen? Door te sponsoren word je een actieve partner en steun je ook verdere activiteiten! Doneren kan hier op chabadutrecht.nl/doneren.

Speciale dank voor de opmaak en correcties door Rianne Meyer, Sonja Tamam en Devorah v.d. Heiden.